

Економіка

УДК 336.64:330.131.7

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15579377>

**Використання сучасних методів фінансово-економічного аналізу для
прогнозування прибутковості підприємств**

Фадєєва Ірина Георгіївна,

доктор економічних наук, професор, професор, кафедра фінансів,
обліку та оподаткування, Інститут економіки та менеджменту,
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-6978-1621>

Остропольська Євгенія Василівна,

кандидат економічних наук, доцент,
кафедра менеджменту, маркетингу та публічного адміністрування,
Міжнародний науково-технічний університет ім. академіка Юрія Бугая,
Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0001-7462-8069>

Уманська Вікторія Григорівна,

кандидат економічних наук, доцент, кафедра обліку і фінансів,
навчально-науковий інститут економіки і права,
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького,
м. Черкаси, Україна, <https://orcid.org/0000-0003-1669-7255>

Прийнято: 21.05.2025 | Опубліковано: 02.06.2025

Анотація. Актуальність дослідження зумовлено необхідністю удосконалення практик прогнозування фінансових результатів діяльності підприємств в умовах високої економічної турбулентності, цифрової трансформації та зовнішньої нестабільності, спричиненої воєнними ризиками. Традиційні аналітичні моделі наразі втрачають свою ефективність через неспроможність оперативно враховувати змінні чинники внутрішнього й зовнішнього середовища, що актуалізує потребу у впровадженні цифрових технологій та адаптивних інструментів прогнозного аналізу. **Мета** дослідження полягає у науковому обґрунтуванні переваг використання сучасних методів фінансово-економічного аналізу як інструменту підвищення точності прогнозування прибутковості підприємств і формуванні на цій основі практичних засад забезпечення їхнього стабільного функціонування та розвитку в умовах ризику й невизначеності. **Методологія** дослідження ґрунтується на застосуванні системного аналізу, елементів економетричного моделювання, факторного аналізу, зокрема використанні інтегрованих індикаторів ефективності. Враховано цифрові інструменти обробки даних, аналітичне програмне забезпечення та сценарні моделі прогнозування. **Результати.** Встановлено, що використання сучасних методів аналізу дає змогу суттєво підвищити точність фінансового прогнозування. Доведено ефективність застосування економетричних моделей та цифрових платформ у реальному часі. Виявлено, що інтеграція ERP-, BI- та ML-рішень сприяє автоматизації прогнозних процесів, зокрема зменшенню впливу суб'єктивного чинника в управлінських рішеннях. **Висновки.** Узагальнено, що адаптація сучасних методів фінансово-економічного аналізу є базовим чинником посилення управлінської стійкості підприємств. Виявлено перешкоди, що стримують впровадження аналітичних технологій, особливо відсутність кваліфікованих кадрів, фрагментарність інформаційної інфраструктури та обмежений доступ до якісних даних. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням

гібридних прогнозних моделей, що поєднують інструменти штучного інтелекту, інтегровані фінансові індикатори та алгоритми автоматичного коригування в умовах невизначеності та обмеженого ресурсного середовища.

Ключові слова: цифрові інструменти, економетричне моделювання, адаптивні стратегії, аналітичне програмне забезпечення, управлінські рішення.

**Use of modern financial and economic analysis methods for forecasting
business profitability**

Iryna Fadyeyeva,

Doctor of Economics Habilitated, Professor, Department of Finance,
Accounting and Taxes, Institute Of Economics and Management,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas,
Ivano-Frankivsk, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-6978-1621>

Yevheniia Ostropolska,

PhD in Economics, Associate Professor,
Department of Management, Marketing and Public Administration,
Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University,
Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0001-7462-8069>

Viktoriia Umanska,

PhD (Economics), Associate Professor, Department of Accounting and
Finance, Educational-Scientific Institute of Economics and Law,
Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy,
Cherkasy, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1669-7255>

Abstract. Relevance of the study is determined by the need to improve approaches to forecasting business profitability in the context of heightened economic

turbulence, digital transformation, and external instability caused by wartime risks. Traditional analytical models lose effectiveness due to their inability to account for rapidly changing internal and external factors, which highlights the importance of integrating digital technologies and adaptive forecasting tools. The **purpose** of the study is to scientifically substantiate the advantages of using modern financial and economic analysis methods as a tool to enhance the accuracy of business profitability forecasting and to develop practical approaches for ensuring stable performance and sustainable development under conditions of uncertainty and risk. Research **methodology** is based on the application of systems analysis, econometric modeling, factor analysis, and the use of integrated performance indicators. The study also involves digital data processing tools, analytical software, and scenario forecasting models. **Results.** It has been established that the application of modern analysis methods significantly improves the accuracy of financial forecasts. The effectiveness of econometric models and real-time digital platforms has been proven. It has been revealed that the integration of ERP, BI, and ML solutions facilitates the automation of forecasting processes and reduces the influence of subjective factors in management decisions. Scientific novelty lies in the combination of traditional financial instruments with digital analytical systems to create adaptive profitability models capable of functioning in unstable market environments. Conceptual foundations for transitioning to digital forecasting tailored to the sector-specific needs of Ukrainian enterprises have been proposed. **Conclusions.** It has been generalized that adapting modern financial and economic analysis methods is a key factor in strengthening business resilience. Barriers to the implementation of analytical technologies have been identified, including a lack of qualified personnel, fragmented information infrastructure, and limited access to quality data. Prospects for further research include the development of hybrid forecasting models that combine artificial intelligence tools, integrated financial indicators, and algorithms for automatic adjustment under conditions of uncertainty and constrained resources.

Keywords: digital tools, econometric modeling, adaptive strategies, analytical software, managerial decisions

Постановка проблеми. У сучасних умовах нестабільного економічного середовища, високої конкуренції та впливу глобальних ризиків зростає потреба у правдивому прогнозуванні фінансових результатів діяльності підприємств. Прогнозування прибутковості є основним елементом ефективного управління фінансами, оскільки дає змогу виявити тенденції розвитку, своєчасно реагувати на потенційні загрози та формувати обґрунтовані стратегії зростання. Однак традиційні практики аналізу фінансово-господарської діяльності часто не враховують комплексної динаміки впливу внутрішніх і зовнішніх чинників, що обмежує точність оцінок та знижує ефективність управлінських рішень.

Ця проблема тісно пов'язана з актуальними науковими завданнями, що передбачають розвиток методологічного інструментарію фінансово-економічного аналізу з урахуванням цифровізації, автоматизації оброблення даних та інтеграції прогнозних моделей. З практичного погляду її вирішення сприяє посиленню адаптивності підприємств до ринкових змін, оптимізації ресурсного потенціалу та зростанню інвестиційної привабливості. Таким чином, удосконалення методів прогнозування прибутковості на основі сучасного фінансового аналізу є важливою умовою для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємств у довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень щодо використання сучасних методів фінансово-економічного аналізу для прогнозування прибутковості підприємств дає змогу виокремити чотири основні змістові напрями. Перший напрям досліджень зосереджується на методологічному обґрунтуванні оцінки фінансово-економічної стійкості та безпеки підприємств. Дослідниці С. Приймак та О. Волкова [1] обґрунтовують необхідність адаптації аналітичних процедур до умов глобальної конкуренції,

наголошуючи на посиленні функцій фінансової діагностики як основи для прогнозу прибутковості. Науковці О. Вовчак, І. Кулиняк, Л. Гальків, М. Павлишин та Т. Горбенко [2] пропонують інтегровану практику виявлення кризових явищ, що сприяє врахуванню багатоаспектної динаміки прибутковості. Автори О. Носирієв, С. Осипова та І. Токар [3] аналізують фінансово-економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності, що виконує прогностичну функцію щодо динаміки доходів і витрат підприємства. Вчена І. М. Дашко [4] формулює засадничі імперативи безпеки як необхідну умову для довгострокового збереження прибутковості. Подальші дослідження в цьому напрямі доцільно зосередити на формалізації зв'язку між рівнем фінансової безпеки та здатністю підприємства до генерації прибутку в умовах нестабільності.

Другий напрям охоплює концептуалізацію фінансово-економічного потенціалу як основи для стратегічного прогнозування прибутковості. Дослідник Д. В. Крилов [5] пропонує авторську структуру фінансово-економічного потенціалу з виокремленням основних чинників ефективності, що визначають майбутні прибутки. Авторки Л. І. Лачкова та В. М. Лачкова [6] обґрунтовують механізм адаптаційної реструктуризації, що ґрунтується на прогностному аналізі зміни витрат і доходів торговельних підприємств. Науковиці І. Труніна та О. Глазунова [7] поглиблюють теоретико-концептуальні засади потенціалу промислових підприємств, охоплюючи інвестиційні складники та очікувану дохідність. Учена О. Дубинська [8] наголошує на важливості аналізу фінансової звітності як інструменту для побудови прогнозів фінансової безпеки та прибутковості. Доцільним у межах цього напрямку є подальше дослідження впливу окремих елементів потенціалу на темпи зростання прибутку в середньо- і довгостроковій перспективі.

Третій напрям пов'язаний із трансформацією методів аналізу фінансової ефективності в умовах цифрової економіки. Дослідники А. Вікнянська, Д.

Харинович-Яворська, М. Сагайдак, А. Жаворонок та В. Філіппов (A. Viknianska, D. Kharynovych-Yavorska, M. Sahaidak, A. Zhavoronok & V. Filippov) [9] презентують методологію економічного контролю в умовах трансформацій, де оцінювання прибутковості ґрунтується на системному аналізі змін у зовнішньому середовищі. Науковці О. Осадча, О. Ляшенко, О. Павелко, Р. Марков та Н. Юрків (O. Osadcha, O. Liashenko, O. Pavelko, R. Markov & N. Yurkiv) [10] акцентують на специфіці фінансового аналізу інноваційних проєктів у цифровому середовищі, в якому очікувані прибутки є компонентами системи оцінки. Авторка Л. Докієнко (L. Dokiienko) [11] пропонує альтернативну модель оцінки фінансової безпеки підприємств, що враховує сценарне прогнозування прибутковості на основі показників ризику. Вчені К. Г. Палепу, П. М. Хілі, С. Райт, М. Бредбері та Дж. Коултон (K. G. Palepu, P. M. Healy, S. Wright, M. Bradbury & J. Coulton) [12] пропонують комплексну систему оцінки бізнесу через аналіз фінансової звітності, що є основою для вартісного прогнозування. Подальше розширення цього напрямку має охопити дослідження ефективності аналітичного програмного забезпечення в контексті прогнозування прибутковості на основі сценарних даних.

Четвертий напрям стосується застосування макроекономічних та стратегічних практик прогнозування прибутковості в контексті державно-приватного управління. Дослідник Р. Турвей (R. Turvey) [13] розглядає економічний аналіз як інструмент управління публічними підприємствами, зосереджуючись на оцінці їхньої прибутковості у соціально значущих секторах. Вчений Р. Ванг (R. Wang) [14] розкриває сучасні фінансові стратегії збереження добробуту підприємства на основі довгострокового планування прибутків. Науковці К. Х. Ванг, Ю. К. Жао, К. Ф. Джіанг та З. З. Лі (K. H. Wang, Y. X. Zhao, C. F. Jiang & Z. Z. Li) [15] аналізують вплив «зелених» фінансів на сталий розвиток, обґрунтовуючи залежність прибутковості від екологічних інвестицій. Крім того, у сучасному науковому дискурсі набувають значення

міждисциплінарні практики, зокрема дослідження авторів Л. В. Тешевої та А. О. Шевченка [16], що акцентує на соціально-економічних викликах для публічного управління в умовах кризи, та праця науковиці Л. Тешевої [17] щодо впровадження циркулярної економіки та «зеленого» курсу в ЄС. Водночас дослідниця М. Демченко [18; 19] аналізує вплив міжнародних стандартів фінансового моніторингу на діяльність офшорних компаній та механізми податкового структурування в умовах глобальної трансформації оподаткування, що розширює стратегічне бачення фінансової аналітики в контексті інтеграції зовнішніх чинників у прогнозування прибутковості. У цьому напрямі перспективним є подальший аналіз перетину стратегічного планування та фінансової аналітики в умовах посилення глобальних викликів і змін державного регулювання. Таким чином, науковий дискурс із проблематики прогнозування прибутковості підприємств на основі сучасних методів фінансово-економічного аналізу розвивається у напрямках методологічного вдосконалення, кризової діагностики, концептуального моделювання потенціалу та цифровізації процесів аналізу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значні досягнення у дослідженні методів фінансово-економічного аналізу, залишається низка аспектів, що потребують подальшого опрацювання. Зокрема, недостатньо вивченим є питання побудови ефективної інформаційно-аналітичної бази з урахуванням сучасних цифрових вимог, оцінки впливу впровадження аналітичного програмного забезпечення на точність прогнозування прибутковості. Наявні практики часто обмежені використанням фрагментарних даних або методологій, що не враховують динамічний характер економічного середовища. Крім того, спостерігається дефіцит емпіричних досліджень щодо застосування адаптивних моделей аналізу в умовах українського бізнесу, зокрема з огляду на вплив воєнного стану, обмеженість ресурсів та кіберризиків.

Дослідження спрямоване на подолання цих прогалин шляхом комплексного аналізу інформаційних джерел, порівняння ефективності сучасних інструментів аналізу та вивчення практичних кейсів впровадження цифрових технологій на підприємствах. Використання інтегрованих моделей, поєднаних з економетричним моделюванням та ВІ-рішеннями, дає змогу сформувати сучасну адаптивну практику прогнозування прибутковості.

Формулювання цілей статті (визначення завдань). Метою статті є обґрунтування доцільності використання сучасних методів фінансово-економічного аналізу для підвищення точності прогнозування прибутковості підприємств та розроблення на цій основі практичних рекомендацій щодо забезпечення їхнього стійкого розвитку.

Для досягнення мети дослідження сформульовано такі завдання:

1. Визначити склад і структуру інформаційно-аналітичної бази, необхідної для якісного фінансового прогнозування прибутковості підприємств в умовах цифровізації обробки даних.
2. Дослідити ефективність сучасних методів та інструментів фінансово-економічного аналізу, зокрема економетричне моделювання, факторний аналіз, цифрові технології та програмне забезпечення в контексті прогнозної функції.
3. Виявити основні перешкоди впровадження аналітичних методів у практику українських підприємств та сформулювати науково обґрунтовані рекомендації щодо їхньої адаптації до сучасних управлінських потреб.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі прогнозування прибутковості підприємств визначальною є якісно сформована інформаційно-аналітична база, що охоплює систематизовані фінансові та нефінансові дані, релевантні для побудови обґрунтованих прогнозних моделей. З огляду на динамічні зміни зовнішнього середовища, стрімкий розвиток цифрових технологій та підвищені вимоги до прозорості облікової інформації, зростає потреба у використанні структурованих, верифікованих та оперативно

доступних джерел даних. У сучасних умовах інформаційно-аналітична база не обмежується лише бухгалтерською та фінансовою звітністю, а містить показники ринкової активності, галузеві тренди, макроекономічні параметри, результати внутрішнього контролю, зокрема дані з аналітичних платформ і цифрових систем планування ресурсів підприємства (Enterprise Resource Planning - ERP) [2, с. 296] (табл. 1).

Таблиця 1

**Структура інформаційно-аналітичної бази для прогнозування
прибутковості підприємств у сучасних умовах**

Категорія інформації	Основні компоненти	Джерела формування
Бухгалтерська та фінансова звітність	Баланс, звіт про фінансові результати, звіт про рух грошових коштів	Фінансовий відділ підприємства, електронна звітність до податкових органів
Показники операційної діяльності	Динаміка продажів, витрати, собівартість, залишки, продуктивність	ERP-системи, управлінський облік, CRM-системи
Ринкові та галузеві дані	Ціни, частка ринку, попит, індекси конкурентоспроможності	Аналітичні агентства, бази даних (Statista, TradingEconomics, UData), Держстат
Макроекономічні показники	Індекс інфляції, обмінний курс, ставка рефінансування, ВВП	Національний банк України, Державна служба статистики, Міжнародний валютний фонд, Світовий банк
Внутрішні ризики та чинники впливу	Кадрові зміни, технічні оновлення, сезонність, інвестиційна активність	Внутрішній аудит, управлінський аналіз, стратегічне планування
Зовнішні чинники ризику	Регуляторні зміни, геополітика, зміни у споживчих вподобаннях	Юридичний департамент, ЗМІ, експертні аналітичні центри
Дані з цифрових аналітичних платформ	Прогнозні моделі, оцінки прибутковості, індикатори ризику	BI-системи (Power BI, Tableau), спеціалізовані фінансово-аналітичні платформи

Джерело: сформовано авторами на підставі [1; 5; 7, с. 109; 12, р. 305-308; 14, р. 17693-17694]

Структура інформаційно-аналітичної бази формує цілісне аналітичне середовище, що забезпечує підприємствам змогу здійснювати прогностичний аналіз на основі інтегрованих, багаторівневих і взаємопов'язаних даних. На практиці застосування таких систем сприяє зменшенню часових витрат на пошук і верифікацію джерел, підвищенню точності моделювання майбутньої прибутковості та оперативній адаптації фінансові стратегії до змін зовнішнього середовища. Інтеграція ERP, системи управління взаєминами з клієнтами (Customer Relationship Management - CRM) та рішень бізнес-аналітики (Business Intelligence - BI) в єдину інформаційну систему створює передумови для автоматичного збору даних, виявлення аномалій, оцінки сценаріїв і зниження ризиків, пов'язаних з неадекватною оцінкою фінансової стійкості [15, р. 421]. У результаті зростає ефективність управлінських рішень на основі глибокого аналізу внутрішніх і зовнішніх параметрів.

Сучасні інструменти фінансово-економічного аналізу відіграють провідну роль у прогнозуванні прибутковості підприємств, оскільки забезпечують можливість кількісної оцінки чинників впливу, виявлення закономірностей і моделювання майбутніх фінансових результатів на основі об'єктивних даних. У цьому контексті економетричне моделювання, факторний аналіз та інтегровані показники дають змогу системно описати складну структуру фінансово-господарської діяльності, зменшити невизначеність при ухваленні рішень та сформувати основу для стратегічного планування. Крім того, розширення можливостей аналізу зумовлюється широким впровадженням цифрових технологій, що забезпечують автоматизацію обробки великих масивів даних і підвищення точності розрахунків (табл. 2).

У сучасних умовах господарювання підприємства використовують ці інструменти фінансово-економічного аналізу не лише для постфактум оцінки результатів діяльності, а і як підґрунтя для активного прогностичного планування. Економетричне моделювання на практиці застосовується для побудови

прогнозів обсягу прибутку з урахуванням таких змінних: витрати на виробництво, динаміка реалізації, курс валют, ціни на ресурси та макроекономічні індикатори. Зокрема, виробничі компанії можуть моделювати вплив підвищення цін на сировину на прибутковість за різних сценаріїв тривалості контрактів чи умов закупівель, використовуючи системи на базі Python або R.

Таблиця 2

**Інструменти фінансово-економічного аналізу для прогнозування
прибутковості підприємств**

Інструмент аналізу	Сутність методу	Очікувані результати застосування	Умови ефективного використання
Економічне моделювання	Побудова математичних моделей, що описують залежність прибутковості від кількісних чинників	Прогнозування трендів, оцінка впливу окремих змінних, виявлення причинно-наслідкових зв'язків	Наявність історичних даних, використання програмних засобів (EViews, R, Python)
Факторний аналіз	Розклад варіації прибутку на окремі чинники з кількісним вимірюванням їхнього внеску	Визначення основних драйверів прибутковості, виявлення прихованих резервів	Доступ до детальної облікової інформації, коректне визначення задачі
Інтегровані фінансові показники	Комплексні індикатори, що об'єднують декілька параметрів (EVA, ROIC, CFROI)	Загальна оцінка ефективності, порівняння з конкурентами, побудова рейтингів	Єдина методика розрахунку, співвідношення з галузевими стандартами

Джерело: сформовано авторами на підставі [2, с. 296-298; 8, с. 118-120; 9, р. 151-153; 10, с. 207].

Факторний аналіз дає змогу управлінню оперативно ідентифікувати, які саме компоненти – обсяг продажу, структура витрат або ціноутворення – є

основними у формуванні прибутку, і наскільки зміниться загальний результат за зміни кожного з них. Така практика активно застосовується у роздрібній торгівлі та сфері послуг для планування цінових стратегій або оптимізації витрат на логістику.

Інтегровані фінансові показники, як-от економічна додана вартість (EVA) чи дохідність на інвестований капітал (ROIC), використовуються великими корпораціями, холдингами та інвестиційними фондами для зіставлення ефективності різних підрозділів або бізнес-одиниць. Зокрема, у міжнародних компаніях оцінка рентабельності інвестицій у грошовий потік (Cash Flow Return on Investment – CFROI) є базою для ухвалення інвестиційних рішень, визначення доцільності реінвестування чи реструктуризації [13, р. 111-113]. Отже, в умовах високої конкуренції та нестабільних ринків ці методи забезпечують не лише глибоке розуміння поточних процесів, а й дають можливість прогнозувати наслідки стратегічних рішень, мінімізуючи ризики та посилюючи обґрунтованість управлінських дій.

Інтенсивна цифровізація бізнес-процесів істотно змінила практики фінансового прогнозування, трансформувавши його з переважно ручного та реактивного процесу в автоматизовану, динамічну та інтегровану систему управлінського аналізу. Впровадження цифрових технологій і аналітичного програмного забезпечення надало підприємствам можливість обробляти великі дані у режимі реального часу, застосовувати машинне навчання для виявлення закономірностей у фінансових потоках, формувати адаптивні прогнози залежно від змін внутрішнього та зовнішнього середовища. Особливої актуальності такі інструменти набувають у ситуаціях, коли потрібне оперативне оновлення прогнозів через зміну ринкових умов, валютних коливань або непередбачуваних зовнішніх подій (табл. 3).

У практичній діяльності підприємств цифрові технології докорінно змінюють процес фінансового прогнозування, забезпечуючи автоматизацію,

динамічну візуалізацію даних та можливість сценарного аналізу. Хмарні платформи для фінансового планування (Cloud FP&A) забезпечують єдиний цифровий простір для аналітики, даючи змогу об'єднувати дані з різних підрозділів у режимі реального часу [12, р. 271]. ERP-системи з інтегрованими аналітичними модулями автоматично обробляють транзакційні дані, що скорочує цикл фінансового прогнозування та знижує ризик людських помилок. Застосування алгоритмів машинного навчання сприяє прогнозуванню фінансових показників з урахуванням нетипових коливань і нестабільного зовнішнього середовища [11, р. 309].

Таблиця 3

Вплив цифрових технологій на параметри фінансового прогнозування підприємств

Цифрове рішення або технологія	Основна функція у фінансовому прогнозуванні	Практичний ефект для підприємства
Хмарні фінансові платформи (Cloud FP&A)	Централізоване зберігання та оновлення фінансових моделей	Забезпечення доступу до актуальних прогнозів з будь-якої локації, зменшення затримок у комунікаціях
Автоматизовані аналітичні модулі ERP-систем	Генерація прогнозних даних на основі транзакційної активності	Скорочення часу на підготовку фінансових звітів і моделей, зменшення впливу людського чинника
Інструменти машинного навчання (ML)	Самонавчання моделей на основі історичних і поточних даних	Підвищення точності прогнозів, особливо в умовах непередбачуваних ринкових змін
Інтерактивні панелі моніторингу (BI-панелі)	Візуалізація основних фінансових прогнозів і динаміки	Оперативне прийняття рішень керівництвом на основі візуалізованих сценаріїв
Інтегровані сценарні моделі (scenario modeling)	Оцінка альтернативних фінансових сценаріїв залежно від обраних умов	Можливість моделювання кількох стратегічних варіантів і прогнозування їхніх наслідків

Джерело: сформовано авторами на підставі [11, р. 305-307; 12, р. 321-323; 15, р. 415-416]

Особливу ефективність демонструють ВІ-системи, що інтегрують візуалізацію базових показників ефективності (Key Performance Indicators – KPI), динамічні графіки змін у виторгу та прибутковості, зокрема підтримують оперативну адаптацію стратегічних цілей. Сценарне моделювання дає можливість підприємствам формувати альтернативні фінансові прогнози залежно від зовнішніх чи внутрішніх змін (коливань курсу валют або зміни логістичних витрат).

Показовим прикладом в українських реаліях є компанія «Епіцентр», що впровадила інструменти штучного інтелекту в онлайн-бізнесі, зокрема в автоматизації цінових сценаріїв, прогнозуванні попиту та управлінні товарними залишками [20]. Це забезпечило швидку адаптацію фінансових прогнозів до ринкової ситуації та підвищення ефективності прийняття рішень завдяки аналізу великих даних у реальному часі.

Роздрібна мережа Sephora запровадила інтерактивну вікторину на базі чат-бота, що допомагає клієнтам обирати косметичні продукти, відповідаючи на низку запитань. Це сприяло підвищенню коефіцієнта конверсії на 11%, оскільки клієнти позитивно реагують на персоналізовані рекомендації від чат-бота. Крім того, Sephora запустила повноцінний сервіс покупок на базі чат-ботів у Facebook Messenger, де клієнти можуть отримати віртуальний підбір відтінку, забронювати зустріч із візажистом у магазині та взаємодіяти з KikBot – роботом, що дає поради щодо макіяжу та догляду [21].

Попри активний розвиток цифрових технологій та аналітичних інструментів, впровадження сучасних практик фінансового прогнозування в українських підприємствах залишається обмеженим через низку системних проблем. Однією з основних перешкод є фрагментарність облікової та аналітичної інфраструктури, що ускладнює консолідацію даних для побудови повноцінних прогнозних моделей. Багато підприємств і надалі покладаються на застарілі методи аналізу, що не враховують динаміку зовнішнього середовища

та не підтримують автоматизовану обробку великих даних [14, р. 17692]. Водночас низький рівень цифрової зрілості компаній, особливо в малому та середньому бізнесі, обмежує здатність інтегрувати ERP-, BI- чи ML-рішення у фінансове планування.

Ще однією перешкодою є відсутність фахівців із компетенціями в галузі аналітики, моделювання та програмного забезпечення, що ускладнює практичне застосування інструментів прогнозування [6, с. 50]. Крім того, спостерігається недостатній рівень стандартизації внутрішніх фінансових процесів, що створює труднощі у формуванні єдиної методологічної бази для побудови моделей [13, р. 81]. Водночас суттєвим чинником стримування є обмежений доступ до якісних історичних та ринкових даних, зокрема через відсутність відкритих галузевих аналітичних баз або їхню фрагментарність. Економічна нестабільність і зовнішні ризики, зокрема воєнний стан, значно підвищують невизначеність середовища, що знижує прогностичну цінність традиційних моделей і зумовлює потребу в адаптивних алгоритмах, що наразі впроваджуються вибірково [1]. Ці проблеми утворюють серйозні перепони для широкого використання сучасного фінансового прогнозування, стримуючи розвиток стратегічного управління на рівні підприємств. Визначальним фактором конкурентоспроможності й потенційної прибутковості є поєднання традиційних фінансових індикаторів із показниками, що відображають культурну ідентичність та бренд. Автор обґрунтовує, що у багатонаціональному середовищі успіх підприємства залежить від здатності інтегрувати фінансово-економічні розрахунки з оцінкою репутаційних і соціокультурних активів, які формують стійку клієнтську базу та дозволяють підтримувати високу рентабельність у довгостроковій перспективі [22].

Необхідною умовою для забезпечення ефективності управлінських рішень є науково обґрунтована адаптація сучасних методів фінансово-економічного аналізу до реальних потреб українських підприємств з урахуванням галузевої

специфіки, організаційної структури та доступних ресурсів, що сприятиме підвищенню точності фінансового прогнозування. Рекомендовано поетапно впроваджувати аналітичні інструменти з урахуванням рівня цифрової зрілості підприємства, поступово переходячи від традиційних методів аналізу до інтегрованих практик, що ґрунтуються на хмарних платформах, інтелектуальних алгоритмах та системах бізнес-аналітики.

Доцільним є формування уніфікованої внутрішньої методології прогнозного аналізу, що передбачає стандартизацію фінансових процесів, створення місцевих баз даних, автоматизованих процедур оцінки прибутковості та сценарного моделювання. Важливим етапом є підвищення аналітичної компетентності персоналу через спеціалізоване навчання, впровадження модулів цифрового фінансового аналізу в програми професійного розвитку та підтримку міжфункціональної взаємодії аналітиків, економістів і IT-фахівців. В умовах невизначеності значущим є використання адаптивних моделей, що здатні оновлювати прогнозні параметри в реальному часі на основі нових даних. Крім того, доцільним є поєднання традиційних фінансових коефіцієнтів з інтегрованими показниками ефективності (EVA, ROIC, CFROI), що дає змогу забезпечити багатовимірну оцінку прибутковості та її перспектив. Упровадження цих практик сприятиме не лише зростанню точності прогнозів, а й зміцненню аналітичної спроможності підприємства до обґрунтованого стратегічного управління в умовах економічної волатильності.

Висновки. У результаті дослідження встановлено, що ефективне прогнозування прибутковості підприємств потребує впровадження сучасних цифрових методів фінансово-економічного аналізу, що забезпечують інтеграцію, автоматизацію та адаптивність в умовах змінного середовища. Доведено переваги використання економетричних моделей, факторного аналізу та інтегрованих індикаторів, що підвищують точність прогнозів і управлінських рішень.

Основними проблемами впровадження сучасних аналітичних практик в українській економіці є фрагментарність інформаційної бази, відсутність кваліфікованих кадрів, низький рівень стандартизації фінансових процесів та обмежений доступ до якісних даних. Нестабільність, спричинена воєнним станом, додатково ускладнює застосування класичних моделей прогнозування.

Рекомендовано впроваджувати цифрові інструменти (ERP, BI, ML) з урахуванням рівня цифрової зрілості підприємств, розвивати внутрішні методики прогнозного аналізу та посилювати компетентність персоналу. Перспективи подальших досліджень пов'язані зі створенням гібридних адаптивних моделей прогнозування, придатних до використання в умовах обмежених ресурсів і високої невизначеності.

Список використаних джерел

1. Приймак С., Волкова О. Діагностика фінансової стійкості підприємств в умовах посилення глобальної конкуренції. *Економіка та суспільство*. 2021. Вип. 30. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-30-58>.
2. Вовчак О., Кулиняк І., Гальків Л., Павлишин М., Горбенко Т. Удосконалення діагностики кризи на підприємстві: фінансово-економічний зріз. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. 2021. Вип. 3, №. 38. С. 292–303. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237459>.
3. Носирієв О., Осипова С., Токар І. Фінансово-економічний механізм забезпечення конкурентоспроможності як інструмент стратегічного управління підприємством. *Проблеми і перспективи розвитку підприємництва*. 2020. Вип. 25. С. 108-118. DOI: <https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2020.25.0.108>.
4. Дашко І. М. Зasadничі імперативи формування стратегії забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. Вип. 1. С. 72–80. URL: <https://eco-science.net/wp->

content/uploads/2023/01/2.23._topic_-Iryna-%D0%9C.-Dashko-72-80.pdf (дата звернення: 22.03.2025).

5. Крилов Д. В. Структура та принципи фінансово-економічного потенціалу підприємства в сучасних умовах. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління.* 2024. Вип. 14. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-14-04-09>.

6. Лачкова Л. І., Лачкова В. М. Фінансово-економічний механізм адаптаційної реструктуризації торговельних підприємств України. *Науковий погляд: економіка та управління.* 2019. Вип. 2. С. 48–56. DOI: <https://doi.org/10.32836/2521-666X/2019-2-64-6>.

7. Труніна І., Глазунова О. Теоретико-концептуальні засади фінансово-економічного потенціалу промислового підприємства. *Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки).* 2023. Вип. 6. С. 107–111. DOI: <https://doi.org/10.20998/2519-4461.2023.6.107>.

8. Дубинська О. Визначення рівня фінансово-економічної безпеки на підставі аналізу фінансової звітності підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка.* 2021. Вип. 5. С. 112–122. DOI: <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2021.5.14>.

9. Viknianska A., Kharynovych-Yavorska D., Sahaidak M., Zhavoronok A., Filippov V. Methodological approach to economic analysis and control of enterprises under conditions of economic systems transformation. *Scientific Bulletin of National Mining University.* 2021. Vol. 4. P. 150–157. DOI: <https://doi.org/10.33271/nvngu/2021-4/150>.

10. Osadcha O., Liashenko O., Pavelko O., Markov R., Yurkiv N. Methodology of financial and economic analysis of innovative activities of enterprises in the conditions of the digital economy. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми*

теорії і практики. 2020. Вип. 4, №. 35. С. 202–211. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i35.222027>.

11. Dokiienko L. Financial security of the enterprise: an alternative approach to evaluation and management. *Business, Management and Economics Engineering*. 2021. Vol. 19, № 2. P. 303–336. URL: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1039008> (дата звернення: 19.03.2025).

12. Palepu K. G., Healy P. M., Wright S., Bradbury M., Coulton J. Business analysis and valuation: Using financial statements. *Cengage AU*. 2020. 384 p. URL: <https://surli.cc/cjyrle> (дата звернення: 19.03.2025).

13. Turvey R. Economic analysis and public enterprises. *Routledge*. 2019. 150 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780429199615>

14. Wang R. Safeguarding enterprise prosperity: An in-depth analysis of financial management strategies. *Journal of the Knowledge Economy*. 2024. Vol. 15. P. 17676–17704. DOI: <https://doi.org/10.1007/s13132-024-01752-z>.

15. Wang K. H., Zhao Y. X., Jiang C. F., Li Z. Z. Does green finance inspire sustainable development? Evidence from a global perspective. *Economic Analysis and Policy*. 2022. Vol. 75. P. 412–426. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.eap.2022.06.002>.

16. Тешева Л. В., Шевченко А. О. Соціально-економічні наслідки COVID-19: нові виклики для публічної влади. *Сучасні наукові дослідження: досягнення, інновації та перспективи розвитку*: матеріали VI міжнар. наук.-практ. конф. (Берлін, 21–23 листопада 2021 р.). Берлін: MDPC Publishing, 2021. С. 844.

17. Тешева Л. Дослідження досвіду впровадження засад циркулярної економіки та «зеленого» курсу в країнах Європейського Союзу. *Ukraine innovate: сучасні моделі для відновлення*. Луцьк: Вежа-Друк, 2023. С. 174–177. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/23100/1/174-177.pdf> (дата звернення: 19.03.2025).

18. Демченко М. Вплив міжнародних стандартів фінансового моніторингу на регулювання діяльності офшорних компаній. *Економіка. Фінанси. Право*. 2024. № 3. С. 53–57. DOI: <https://doi.org/10.37634/efp.2025.3.9>.
19. Демченко М. Ю. Структурування міжнародних компаній через офшорні юрисдикції в контексті зміни глобальних правил оподаткування. *Європейські перспективи*. 2025. № 1. С. 301–311. DOI: <https://doi.org/10.71404/ep.2025.1.43>.
20. Епіцентр» використовує штучний інтелект в онлайн-бізнесі. Village: вебсайт. URL: <https://www.village.com.ua/village/business/news/336725-epitsentr-vikoristovue-shtuchniy-intelekt-v-onlayn-biznesi-scho-robit-ai> (дата звернення: 19.03.2025).
21. Використання AI в 2024: основні можливості, переваги та недоліки для маркетологів. Genius.Space: вебсайт. URL: <https://genius.space/lab/vikoristannya-ai-v-2024-osnovni-mozhlivosti-perevagi-ta-nedoliki-dlya-marketologiv/> (дата звернення: 19.03.2025).
22. Lytvynenko, K. Cultural identity as a factor in the competitiveness of gastronomic projects in a multinational environment. *Актуальні питання економічних наук*. 2025. (11). <https://doi.org/10.5281/zenodo.15484702>